

สรุปประเด็นการประชุมสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2555
เรื่อง “ปรับระบบราชการไทย...เตรียมพร้อมสู่อาเซียน 2015”
วันพุธที่ 3 ตุลาคม 2555 เวลา 10.45 – 12.30. น.
ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ศูนย์ประชุมวายุภักษ์
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

การเสวนา เรื่อง ระบบราชการไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

โดย ดร.กิริฎา เกาพิจิตร
นักเศรษฐศาสตร์อาวุโส ธนาคารโลกประจำประเทศไทย

การอยู่ในเศรษฐกิจโลกเราไม่สามารถที่จะอยู่ตัวคนเดียวได้ ดังนั้นการที่เป็นส่วนหนึ่งของอาเซียนจึงมีความสำคัญ และเราจะใช้อาเซียนเป็นประโยชน์กับประเทศไทยอย่างไร หลังจากโฉมหน้าเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ในวันนี้จึงขอเสนอใน 3 เรื่อง คือ

1. เศรษฐกิจโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพื่อเตรียมตั้งรับและรุก
2. ประเทศไทยต้องทำอะไรบ้าง เพื่อให้ยืนหยัดในเวทีโลกโดยใช้อาเซียนเป็นตัวช่วย
3. ภาครัฐจะใช้ AEC เป็นประโยชน์ได้อย่างไร เพื่อให้ไทยปรับตัวสู่เศรษฐกิจโลกยุคใหม่

1. เศรษฐกิจโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพื่อเตรียมตั้งรับและรุก

- หลังเกิดวิกฤต ปี 2009 และวิกฤตยูโรโซนในปี 2010-2012 ทำให้การขยายตัวของเศรษฐกิจโลกชะลอตัวลง รวมทั้งประเทศจีน ทำให้การค้าขายชะลอตัวลง และส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยมีการส่งออกและนำเข้าจำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจโลกในอนาคตจะไม่มีกรขยายตัวแบบมากมายใหญ่โตเช่นในอดีต จึงเป็นความท้าทายที่ต้องเผชิญในเรื่องการตลาดขยายตัวช้าลง

- ในขณะที่ การตลาดขยายตัวช้าลง แต่การแข่งขันของประเทศก็ไม่ได้ลดลง แต่การแข่งขันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น เช่น จีน และเวียดนาม ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องมองหาทางแก้ไขและพัฒนาให้มากขึ้น อันเป็นความท้าทายที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ยังรวมถึงเรื่องภัยธรรมชาติที่บรรยากาศของโลกเปลี่ยนแปลงไป

- แม้ว่าจะมีความท้าทายหลัก 2 เรื่อง คือ ตลาดชะลอตัว และการแข่งขันในภูมิภาค นั้น แต่ก็ยังมีข้อดีในการสร้างโอกาสของภูมิภาคอาเซียน คือ

1. **ด้านรายได้** แม้ว่าเศรษฐกิจจะขยายตัวอย่างช้าๆ แต่ก็ยังถือว่าขยายตัวอยู่ ดังนั้น หากมองในอีก 10-15 ปี ข้างหน้า ภูมิภาคของเราก็จะมีครัวเรือนที่มีรายได้ปานกลางสูงขึ้น
2. **ด้านการลงทุน** การลงทุนในภูมิภาคของเราก็จะมากขึ้น ซึ่งไม่มีภูมิภาคใดสดใสเท่า ASEAN เนื่องจากโอกาสการใช้จ่าย (Demand) เพิ่มขึ้น และ

การลงทุนเพิ่มขึ้น ทำให้เห็นถึงการไหลของเงินเข้ามาได้ หากเราสามารถดึงดูดเม็ดเงินจากกลุ่มผู้ลงทุน ซึ่งการค้าขายก็จะทวีความรุนแรงมากขึ้น

3. *ด้านการรวมตัวของ ASEAN* การขยายความร่วมมือกันของภูมิภาคอื่น ๆ
4. *ด้านพลังงาน* ราคาพลังงานที่ประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ นำเข้า ยังจะไม่เพิ่มขึ้นเร็วมากอย่างที่คาดการณ์ไว้

2. ประเทศไทยต้องทำอะไรบ้าง เพื่อให้ยืนหยัดในเวทีโลกโดยใช้อาเซียนเป็นตัวช่วย

จากสิ่งที่เราต้องรู้ว่า ความท้าทายคืออะไร โอกาสคืออะไร และเราจะได้ประโยชน์อะไร ซึ่งประเทศอื่นก็ทราบสิ่งเหล่านี้เช่นกัน ดังนั้น ประเทศไทยจะปรับตัวเอาชนะได้อย่างไรเพื่อให้ทันต่อการแข่งขัน

ในระยะ 25-30 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยก้าวจากประเทศรายได้ต่ำมาเป็นประเทศรายได้ปานกลางภายในไม่ถึงชั่วคน จึงถือว่าเป็นการพัฒนาปรับตัวได้ดีขึ้น ซึ่งประเทศจีนก็ตามมาติด ๆ ดังนั้น ในอนาคตอยากทำให้พัฒนาการของประเทศคงอยู่ต่อไป และประเทศไทยต้องทำอะไรเพื่อให้ยืนหยัดในเวทีโลกโดยใช้อาเซียนเป็นตัวช่วย

- ในมุมมองของธนาคารโลก มีประเด็นที่ประเทศไทยควรให้ความสำคัญและต้องเร่งดำเนินการ 2 เรื่อง คือ

1. *ประเทศไทยต้องพยายามหนีให้พ้นกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง* กล่าวคือ หากจะผลิตสินค้าราคาสูงก็ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้าน หรือผลิตสินค้าราคาถูกก็ไม่สามารถแข่งกับตลาดระดับล่างได้ มีหลายประเทศที่เคลื่อนจากรายได้ต่ำไปรายได้ปานกลางและจะขยับขึ้นต่ออีกทำไม่ได้ เราจึงต้องสลัดตัวเองให้ออกจากกับดักนี้ให้ได้ โดยสร้างความสมดุลในทุกภาคส่วน ซึ่งต้องมอง การขยายตัวให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้ประโยชน์ ไม่ใช่เช่นในอดีตที่การพัฒนาไม่สมดุล คือ คนรวยก็รวยมาก คนจนก็จนมาก นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญในเรื่อง Inclusive Growth หรือ การเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม คือ จะขยายตัวอย่างไรให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ซึ่งภาคราชการควรให้ความสำคัญกับเรื่องการศึกษาและทักษะของทรัพยากรบุคคล
2. *การให้ความสำคัญกับภาคบริการ* ปัจจุบันภาคบริการ (เช่น ท่องเที่ยว โทรคมนาคม ธนาการ บัญชี กฎหมาย วิศวกรรม สาธารณสุข และการศึกษา เป็นต้น) มี GDP 42% และมีประมาณ 45% ของกำลังแรงงาน ซึ่งเห็นได้ว่าภาคบริการมีขนาดที่ไม่เล็กเลย แต่กลับขยายตัวช้ากว่าภาคสินค้า ภาครัฐมักไม่ค่อยให้การดูแลภาคบริการซึ่งเป็นเครื่องยนต์สำคัญในการขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเดินไปข้างหน้าได้ และการเข้าสู่ภาคบริการจะง่ายกว่า เพราะไม่ต้องลงทุนสูง เป็นภาคที่จะสามารถนำคนที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาสู่ Inclusive Growth ได้

3. ภาครัฐจะใช้ AEC เป็นประโยชน์ได้อย่างไร เพื่อให้ประเทศไทยปรับตัวสู่เศรษฐกิจโลกยุคใหม่

- ตอนนีการศึกษาของประเทศไทยอยู่ที่ระดับใด เมื่อเทียบกับระดับสากล จากการทดสอบ PISA Test (Program for International Student Assessment) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วโลก ซึ่งเป็นการสำรวจทุก 3 ปี โดยผลจากปี 2003 – 2009 พบว่า คะแนนเด็กไทยถ้าไม่ลดลงแต่เท่าเดิม ไม่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาของเด็กที่มีมัธยมศึกษาจะเข้าสู่อุดมศึกษาและเมื่อจบแล้วก้าวสู่การทำงานจะมีคุณภาพได้อย่างไร หากดูสาเหตุที่คะแนนต่ำ จะอยู่ที่คะแนนของนักเรียนในต่างจังหวัด แต่คะแนนของกรุงเทพฯสามารถสู้คะแนนกับประเทศสหรัฐอเมริกาได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเกิดความไม่เท่าเทียมกันของการศึกษาและการเข้าถึงโอกาส ดังนั้น หากสามารถสร้างมาตรฐานการศึกษาที่ดีในกรุงเทพฯได้ก็น่าจะพัฒนาการศึกษาในต่างจังหวัดได้

- ธนาคารโลกได้สำรวจผู้ประกอบการทุก ๆ 3-5 ปี โดยผลสำรวจในปี 2004 และ 2008 จากการสอบถามผู้ประกอบการไทย 1,000 กว่ารายในประเด็นว่า “ท่านคิดว่า แรงงานยังขาดทักษะด้านใดมากที่สุด” พบว่า สิ่งที่ขาดเรียงตามลำดับ คือ 1) ภาษาอังกฤษ 2) เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ภาวะผู้นำ และความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น เราต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน

- เมื่อมาดูผลการศึกษาของธนาคารโลก เรื่องความสามารถของประเทศที่ยับยั้งสู่ประเทศที่มีความรู้ Knowledge Economy Index 2012 (KEI) พบว่า ประเทศจีนขยับขึ้น 7 อันดับ เวียดนามขยับขึ้น 9 อันดับ ในขณะที่ประเทศไทยตกไป 6 อันดับ

- ในโลกปัจจุบันให้ความสำคัญด้านภาคบริการสูงกว่าการค้าขายสินค้า ส่งผลให้การเติบโตของภาคบริการสูงกว่าสินค้า โดยในโลกขายบริการจะเน้นด้าน Business Service เช่น ธนาคาร เทเลคอม กฎหมาย บัญชี และวิศวกรรม เป็นต้น ซึ่งที่ผ่านมาไทยมองแต่ในเรื่องการท่องเที่ยว ดังนั้นภาครัฐจะมีส่วนช่วย Promote ตรงนี้ให้ก้าวต่อไปได้

- ดัชนีด้านการบริการ (Service Index) ในเรื่อง การต้อนรับการลงทุนภาคบริการของประเทศไทยไม่ดีขึ้น

โดยสรุป ยุทธศาสตร์ที่น่าสนใจในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ควรให้ความสำคัญกับ AEC โดยเน้น 2 เรื่อง คือ การเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมืออย่างเสรีซึ่งจะสามารถดึงดูดผู้มีความรู้ และการขยายตัวภาคบริการให้มากขึ้น

นอกจากนี้ มีผลสำรวจเล็ก ๆ จากการสอบถามข้อมูลจาก Hipps หรือกลุ่มข้าราชการที่มีผลสัมฤทธิ์สูง ว่า “ภาคราชการต้องปรับเปลี่ยนอะไรบ้าง” ผลสำรวจ พบว่า

1. การปฏิเสศและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น
2. การส่งเสริมให้คนดีมีความสามารถให้เจริญก้าวหน้าได้ต่อไป
3. การประสานความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ